

"לדורות" סיפוריהם של ניצולי השואה החיים בישראל

שאלון לרישום קורות ניצולי השואה

איסוף סיפוריהם של ניצולי השואה הוא אחד המרכיבים החשובים ביותר בשימור הזיכרון ובהנחלתו לדורות הבאים. לכן, המידע על קורותיהם של הניצולים חיוני מאוד לחוקרים ולבני הדורות הבאים. בעזרת מידע זה אפשר יהיה להכיר את הסיפורים הפרטיים המרכיבים את התמונה הרחבה של תקופת השואה. לסיפור האישי שלכם יש חשיבות לאומית, מחקרית וחינוכית. אוסף הסיפורים מפורסם באתר אינטרנט מיוחד שכתובתו www.ledorot.gov.il

שם משפחה ושם פרטי כיום

שם משפחה: ברקאי	שם פרטי: רחל
-----------------	--------------

פרטים אישיים לפני השואה ובתקופתה

במידה והשאלה אינה נוגעת אלייך, אין צורך לענות עליה

שם משפחה איתו נולדתי: ברקוביץ'	בלועזית Bercovici
שם פרטי איתו נולדתי: רחל	בלועזית Rachel
עיר לידה: ישי	בלועזית Yasi
שם פרטי ושם משפחה של האב: יוסף ברקוביץ'	שם פרטי ושם נעורים של האם: מרים יוסטר
מקום מגורים קבוע לפני המלחמה: ישי	בלועזית Yasi
השכלה/תואר אקדמילפני המלחמה: (יסודי, תיכון, אוניברסיטה, ישיבה)	מקצוע לפני המלחמה: (תלמיד, סנדלר, מורה)
מקומות מגורים בתקופת המלחמה: Yasi, Romania (שם העיר או האזור ושם הארץ)	
במידה והיית בגטו, ציין את שמו	בלועזית
במידה והיית במחנה עבודה או מחנה ריכוז, ציין את שמו	בלועזית
המקום בו נודע לך כי הנך אדם חופשי: Yasi	תאריך השחרור: 1945
במידה והיית במחנה עקורים ציין את שמו (מחנות פליטים שהוקמו לאחר המלחמה בעיקר באוסטריה, גרמניה ואיטליה) מחנה בוניה ובבודפשט	ציין מקום אליו חזרת לאחר השחרור Yasi לאחר המלחמה ובין השנים 1947 ל 1949 במחנה עקורים בבודפשט ובוניה
במידה והיית במחנות מעצר בקפריסין, ציין מתי עד מתי	שנת עלייה: 1949
	במידה ועלית באנייה, ציין את שמה קזרטה

אנא ספרי/ על קורותיך לפני המלחמה

(ציוני דרך: הבית בו גדלת, בית הספר, חברי ילדותך; במה עסקו הוריך, המשפחה המורחבת, חגים ומאכלים):

נא לכתוב בגוף ראשון

שמי רחל ברקאי לבית ברקוביץ'. נולדתי בינואר 1939. שני אחים בוגרים והורי אנשי עמל. אבי ואמי פתחו בית מרזח שבו אמא בישלה. אבי היה מפרנס טוב. לא חסר לנו אוכל. פינוקים לא היו. נולדתי בעיר ישי שהיתה מרכז יהדות די גדול. היהודים סבלו מאנטישמיות גלויה ולפעמים לא גלויה. המשטר לפני המלחמה היה מלוכני. הפאשיזם שלט. אני זוכרת שאחי הבכור, יום אחד תפסו אותו חוליגנים. היהודים די פחדו ללכת לבד. החיים היו רגילים. לא אהבו את היהודים, אבל נתנו לחיות.

אחת האחיות של אימי היתה נשואה לאדם דתי. כל שבת לאחר בית הכנסת הינו הולכים אליהם בגלוי. זה מסמל על כך שחיי סבתא שלי היתה יתומה מגיל מאד צעיר וגרה אצל משפחה רחוקה שאספה אותה לחיקה. היו אנשים מאד טובים אך מאד בורים. הסבתא רצתה ללמוד מנהגי תרבות. לא היה לה מהיכן ללמוד. בשבתות ובימי ראשון, כשהיתה לה הזדמנות לצאת מהחובות היומיומיות, היא היתה מתישבת בפארק. מחפשת זוג שנראו נשואי פנים. היא היתה יושבת בקרבתם והיתה מקשיבה להם, איך הם מתנהגים, איך הם מדברים. זה היה החינוך שלה. משפחתי היו אנשים פשוטים אבל לו ניתנה להם ההזדמנות היו יכולים לחיות אחרת.

נא ספרי/ על קורותיך בזמן המלחמה

(גירוש, גטאות, מחנות וצעדות מוות, במסתור או בזהות בדויה ושם בדוי, פעילות ותפקידים במחתרת, השתתפות בבריחה או בהתנגדות, האנשים שהיו בסביבתך בגטו או במסתור, במי נעזרת או אולי למי עזרת):

אני כתינוקת, זוכרת רק את "השקט ילדים". את הסיפורים שסיפרו לי אחר כך. בתחילת המלחמה כשהגרמנים ציוו על הרומנים להציק ליהודים, הרומנים הפאשיסטיים שמחו על כך. הרומנים עשו תרגיל. הודיעו בחוצות באמצעות מודעות. כל מי שיהודי מתבקש להגיע לתחנת המשטרה הראשית של העיר לקבל אישור שהייה. זה היה תרגיל. אבי היה בין ההולכים הראשונים. היתה שם קבוצה גדולה הם צויידו באישורים. הם הפיצו שצריך ללכת לשם לקבל אישור וזה הכל. הגיעו המונים, והיתה שם משחטה נוראית. זו אחת הידיעות שיש לי ממקור ראשון.

יש לי בת דודה, בת אחות של אמא שלי. יום אחד נכנסו פאשיסטים לבית. אביה דחף אותה מתחת למיטה וציווה עליה לא להוציא הגה. הוציאו את האב בכוח מן הבית והיא יותר לא ראתה אותו. לאחת האחיות של אמא היה מפעל ליצור סבון. משפחת בעלה הקימו "מפעל", בית מלאכה. סבון בזמן המלחמה היה מצרך יותר חשוב מזהב. המחלות התפשטו בקלות. הם יכלו לעבוד אבל הם לא נהנו מהפרי. בגלל המצב של שוק שחור, תמורת סבון השיגו כל דבר. קמח תירס, קמח חיטה. האחות הזו חילקה בין האחיות, כדי שישרדו כולם.

אני זוכרת שהסבא שלי עם האחים שלו, נלקחו לאי שם. בעלי המפעל ליצור סבון, אב ושלושה בנים הוצאו לרכבות ויותר לא ראו אותם. הורי המשיכו להחזיק את בית המרזח. המשפחה עבדה וניהלה את בית המרזח.

אנא ספרי/ על קורותיך מתום המלחמה ועד עלייתך לארץ (השחרור וחזרתך הביתה, חייך אחרי המלחמה, העפלה/ עליה):

בתום המלחמה, התחילו לחפש איך לארגן בריחה מרומניה. הקומוניסטים נכנסו לרומניה. כל מי שהיה לו רכוש הכי קטן נחשב לפאשיסט ונשלח לחינוך מחדש. שלחו כל מי שהיה לו כסף או רכוש לאזור בו שלטו הרוסים. אחדים הגיעו עד סיביר. שלחו אותם לכליה. מרבית היהודים שנותרו ברומניה היו סוחרים. אנשי מסחר שעסקו בכל שטחי המסחר. אלו לא יכלו להחזיק מעמד ברומניה הקומוניסטית. אנשים התחילו לברוח. קם הרצון לצאת מרומניה.

מדינת ישראל עוד לא היתה קיימת. חלק מהם רצו להגיע לישראל. אבי רצה לצאת מרומניה. לא היה לו חשוב לאן, לאו דוקא

לישראל. אמא שלי רצתה להגיע רק לישראל. התארגנה קבוצה של יהודים, ניצולי מחנות. היה "מאכר" שארגן קבוצות בריחה. הוא היה שוכר מרתף או עליית גג בעיר שקרובה לגבול ההונגרי. אירופה היתה מחולקת: חצי רוסי וחצי אמריקאי. הכוונה היתה להגיע לצד המערבי כדי לעבור לאמריקאים ולא להישאר בקומוניזם.

אני הייתי בכיתה א'. סיימתי את כיתה א'. מכרנו את כל מה שהיה לנו. כל אחד לקח תיק גב. יצאנו לעיר על גבול ההונגריה. שם העיירה היה קר"י מארי. שם התחבאנו בעליית הגג. לא מורשים לצאת לשום מקום. רק הגברים יצאו כדי להצטייד. כל הזמן השתיקו את הילדים. לא הבנו למה צריך לשתוק. למה בקשו מאתנו לדבר בלחש אף אחד לא ישן. זה מסמל בשבילי שואה. חיכינו שם שבוע. בעל הבית קיבל תשלום הוא גם הסתכן. ערב אחד אחרי החשכה יצאנו לדרך. התוכנית לעבור בהליכה. לצאת מהעיר ליער ולעבור בעיר עד לגבול ההונגרי. הלכנו מעל 40 ק"מ בלילה קבוצת אנשים שבניהם היתה תינוקת. התינוקת היתה בת שישה חודשים. הילדה היתה מחוברת לאמא שלה. היתה בוכה כל פעם שלקחו אותה מאמא שלה. האב היה מחזיק את האמא ואת התינוקת רק כדי שהתינוקת לא תצעק.

בדרך פגשו אותנו שומרים שידעו שאנחנו עוברים, אבל עשו את עצמם כאילו לא ידעו. הם לקחו את כל הרכוש שנשאר לנו ונתנו לנו לעבור. הגענו לעיירה והעבירו אותנו ברכבת לבודפשט. בבודפשט שיכנו את העקורים בבית ספר יהודי, בית ספר רוטשילד. היתה שם זוהמה. כל כך הרבה נפשות תחת גג אחד. אחת הטראומות שלי כילדה היתה שאמא גזרה לי את הצמות עד השורש. היא הסבירה לי מדוע עשתה זאת. קיבלתי את זה אבל זה עשה חריץ.

הינו שם תקופה קצרה. כל הזמן הגיעו אנשים חדשים ולכן פינו אותנו. העלו אותנו על משאיות של הג'וינט. האמריקאים העבירו אותנו למן שטח שליטה. כדי לעבור מהונגריה לאוסטריה העלו אותנו למשאיות אמריקאיות סגורות כדי שלא יראו אותנו. הגענו לנקודת הביקורת של הרוסים לפני הכניסה לאוסטריה. פתאום אישה שהיתה אתנו התחילה לצבט אותנו, הילדים כדי שנבכה. מוביל השיירה נתן כסף לשומר. זכור לי הרעש והצביטות.

בשנת 1947 הגענו לאוסטריה. שם היינו מעל שנתיים. זה היה בזמן שבארץ עדיין היו בריטים. כל מי שנתפס בדרך הוסט לקפריסין. אז החלטנו להישאר במחנות העקורים בוינה שבאוסטריה. באולם אחד גרו משפחות. הג'וינט דאג לנו למזון ולביגוד. אחרי המלחמה היה מחסור של דברים בסיסיים: שמן, סוכר, אורז, מלח. את הדברים האלה ועוד דברים הג'וינט סיפק לנו. היינו חמישה אנשים במשפחה וקיבלנו לפי כל ראש. היו הרבה יהודים שמכרו את הדברים האלו לתושבים האוסטרים. השוק השחור פרח.

היו כאלה שהמשיכו להאכיל מעט את הילדים והשאר היו מוכרים. אני זוכרת שאמא הטילה וטו. קודם כל הילדים חיבים לאכול טוב. למרות זאת אחי חלה בשחפת, דלקת ריאות חמורה. אמא שלי שלחה אותו לסנטוריום. אחר כך התחילו לבוא קבוצות של רופאים מהעולם כדי לבדוק את מצב האנשים במחנות. המצב של העקורים ושל התושבים היה קשה. הרופאים באו לבדוק את המצב הבריאותי במחנות. אחד הרופאים היה אח של אמא. הדוד ידע שאנחנו בוינה והוא רצה לחפש אותנו. הדוד בדק אותנו וטפח לאמא על השכם. הוא אמר לה כל הכבוד שהצלחת לשמור על הילדים בריאים ושלמים. שהינו שם שנתיים.

נא ספרי/ על חיך בארץ

(תחושותיך בעת עלייתך ארצה, פעילותך הציבורית או התרבותית, המשפחה שהקמת, המסר שברצונך להעביר לדורות הבאים):

מרגע שקמה מדינת ישראל התחילו לארגן עליית יהודים ארצה. נסענו ברכבת מוינה לזלצבורג. הגענו לנאפולי ועלינו על ספינת בהמות. הגענו לחיפה. בחיפה העלו אותנו על משאיות. עברנו המון מקומות. עד שהגענו למעין דיור קבוע. בהתחלה ביפו שם הלכתי לבית ספר. לאחר מכן עברנו לקרית מלאכי. התחלתי ללמוד בבאר טוביה. העברית שלי היתה לא רעה. כשהגענו לארץ, אמא קלטה את השפה העברית והיא הכריזה שהיא לא מוכנה לשמוע יותר רומנית.

ההורים התגרשו. אמא יצאה מהבית עם שלושת הילדים ומזוודה. נסענו לדודה. זו היתה משענת קנה רצוף. היינו שם בהתחלה. אחר כך שלחו אותי למכמורת, לבית ספר הימי. היה לי קשה להיות שם. עברתי גלגולים רבים. אמא התחתנה בשנית עם גבר שהיה צעיר ממנה ב 15 שנה. הוא היה איש מיוחד במינו. אדם טוב עם נשמה גדולה. התיישבנו איתנו בהתחלה ברשפון. נולד לי אח צעיר. משם עברנו לראשון לציון. בשלב מסוים למדתי בתיכון ערב כדי שאוכל לעבוד ולעזור לאמא.

התחתנתי בגיל 17 ונולדו לנו שני ילדים. בעלי היה מקורב משפחתית לדודה. הוא עלה בגיל 13 ארצה במסגרת עליית הנוער. הוא היה בקפריסין ועלה ארצה. הוא היה בבית ספר נהלל והתגייס לצה"ל. בעלי היה בודד בארץ. הדודה ואנחנו גרנו באותו

יד ושם

המשרד לאזרחים ותיקים

מושב האחים שלי ואני התחברנו איתו וככה נוצר הקשר. הוא נפטר בגיל מאד צעיר. נשארתי בלעדיו עם שני ילדים. עברנו המון טיטולים. זו ההגירה האמיתית. היה קושי אדיר. בארץ התחיל הקושי האמיתי. החיים לא היו קלים. הסתפקנו במועט. התקדמנו לאט לאט. היה לי בעל טוב, גידלתי את הילדים שלי ויש לי זכרונות טובים.

ראיון: תמר חיימוביץ, נס – ציונה, אפריל 2014